

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی

دوره اول - سال اول

شماره ترتیب چاپ ۲۶۶

۱۳۵۹ - ۱۳۶۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

بدینوسیله طرح کارشناسان وزارت نیرو در زمینه توزیع عادلانه آب که در کمیسیون کشاورزی با شرکت نمایندگان کمیسیون های نیرو و قضائی و کارشناسان فوق برای آخرین بار بررسی و تکمیل گردید تقدیم میگردد .

کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی

رضا صفهانی - اسماعیل رفیعیان - ارومیان - محمد تقی رنجبر - مظاهر حق شناس -
صمد شجاعیان - احمد ملازاده - سید احمد حسینی - احمد همتی - عالی پور -
حسین انصاری - اعظم طالقانی - علی موحدی ساوجی - اسدالله کیان آرئسی -
شهریاری .

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

طرح قانونی توزیع عادلانه آب

فصل اول - مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱- بر اساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران کلیه آبهای سطحی و زیرزمینی مانند آبهای دریاها و آبهای جاری در رودخانهها و آنها طبیعی و درهها و چوبهارها و هر مسیر و مخزن طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی ، سیلابها و فاضلابها و زهآبها و دریاچهها و مردابها و بزرگسایه های طبیعی و چشمه سارها و آبهای معدنی و منابع آبهای زیرزمینی از انفال و آبهای عمومی بوده و در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و باید طبق مصالح عامه از آن استفاده شود . مسوولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره برداری این ثروت ملی بدولت محول میشود .

ماده ۲- بسترانهار طبیعی و کانالهای عمومی ورودخانه‌ها اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند و مسیلهای و بستربرگه‌های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است ساحل دریاها و دریاچه‌ها طبق قانون اراضی ساحلی مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵.

تبصره ۱- تعیین بهنای بستر و حریم آن در مورد هر ورودخانه و نهر طبیعی و مسیل و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آثار هیدرولوژی رودخانه‌ها و انهار و اغاب در بستر طبیعی آنها بدون رعایت اثر ساختمان تاسیسات آبی با وزارت نیرو است.

تبصره ۲- ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهار طبیعی و کانالهای عمومی و مسیلهای و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

تبصره ۳- وزارت نیرو در صورتیکه اعیانیهای موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه‌ها و کانالهای عمومی و مسیلهای و برکه‌های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد.

در صورتیکه ایجا اعیانی با کسب اجازات مقامات ذیصلاح شده باشد فقط خسارات اعیانی بترتیب مقرر در مواد ۴۶ و ۴۷ این قانون تعیین و پرداخت میشود.

فصل دوم - آبهای زیرزمینی

ماده ۳- استفاده از منابع آبهای زیرزمینی با استثنای موارد مذکور در ماده ۱۵ این قانون از طریق حفر هر نوع چاه و قنات و توسعه چشمه در هر منطقه از کشور با اجازه و موافقت وزارت نیرو باید انجام شود و وزارت مذکور با توجه به خصوصیات هیدروژئولوژی (شناسائی طبقات زمین و آبهای زیرزمینی) منطقه و مقررات پیش‌بینی شده در این قانون نسبت به صدور و ریزوا و حفر و بهره‌برداری اقدام میکند.

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاههایی که در گذشته حفر گردیده و فاقد پروانه حفاری بهره‌برداری است اعم از اینکه چاه مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا نگرفته باشد موظفند به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره‌برداری اخذ نمایند. چنانچه وزارت نیرو هر یک از این چاهها را مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچگونه خسارتی مسدود و بهره‌برداری از

آن ممنوع است و با متخلفین طبق ماده ۴۸ این قانون رفتار خواهد شد. معترضین به رای وزارت نیرو میتوانند به دادگاههای صالحه مراجع نمایند.

ماده ۴- در مناطقی که به تشخیص وزارت نیرو مقدار بهره برداری از منابع آبهای زیرزمینی بیش از حد مجاز باشد و یا در مناطقی که طرحهای دولتی ایجاد نماید وزارت نیرو مجاز است با حدود جغرافیائی مشخص حفر چاه عمیق یا نیمه عمیق و یاقنات و یا هرگونه افزایش در بهره برداری از منابع آب منطقه را برای مدت معین ممنوع سازد تمدید یا رفع این ممنوعیت با وزارت نیرو است.

ماده ۵- در مناطق غیر ممنوعه احداث چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه نظرفیت آبدهی ۲۵ متر مکعب در شبانه روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر ندارد ولی مراتب باید با اطلاع وزارت نیرو و برسد وزارت نیرو در موارد لازم میتواند از این نوع چاهها بمنظور بررسی آبهای منطقه و جمع آوری آنها را ممنوع کند.

تبصره ۱- در مناطق ممنوعه احداث چاهها موضوع این ماده با موافقت وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره برداری ندارد.

تبصره ۲- در صورتیکه حفر این قبیل چاهها موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یاقنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو میتواند در صورت عدم توافق مالکین بشکایت شاکی رسیدگی و در صورت احراز این موضوع چاه جدید را سد و یا از حفر و بهره برداری آن جلوگیری کند.

ماده ۶- دارندگان پروانه چاه مسئول جلوگیری از آلودگی آب داخل چاه هستند و موظفند طبق مقررات بهداشتی عمل کنند.

ماده ۷- در مورد چاهها که مقدار آبدهی مجاز آن بیش از میزان مصرف معقول صاحبان

چاه باشد و اما از آب چاهها ارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی، صنعتی و شهری مصرف معقول داشته باشد وزارت نیرو با توجه به مقررات و رعایت مصالح عمومی برای کلیه مصرف کنندگان مجوز صادر خواهد کرد و نرخ آب با رعایت هزینههای جاری و استهلاکی طبق معیارهای وزارت نیرو و با یاد از طرف مصرف کننده به صاحب چاه پرداخت شود.

ماده ۸- وزارت نیرو موظف است بنا بر درخواست متقاضی حفر چاه یاقنات و بمنظور راهنمایی فنی و علمی، حفر چاه یاقنات را از لحاظ فنی و اقتصادی مورد بررسی قرار داده و در صورت لزوم متخصصین خود را به محل اعزام تا متقاضی را راهنمایی کنند و هزینه کارشناسی طبق تعرفه وزارت نیرو بعهده متقاضی خواهد بود.

تبصره - شرکت های تعاونی روستائی و موسسات عام المنفعه فقط ۵۰٪ هزینه کارشناسی

را پرداخت خواهند کرد .

ماده ۹- در مواردیکه آب شور یا آب مخلوط با املاح غیر قابل مصرف با آب شیرین مخلوط شود وزارت نیرو میتواند مجرای آب شور یا مخلوط به املاح را مسدود کند . و در صورتیکه این کار از لحاظ فنی امکان پذیر نباشد چاه یا مجرا را بدون پرداخت خسارت عندالاقضاء مسدود یا منهدم سازد .

ماده ۱۰- برای جلوگیری از اتلاف آب زیرزمینی خصوصا در فصلی از سال که احتیاج به بهره برداری از آب زیرزمینی نباشد صاحبان چاههای آرتزین موظفند از طریق نصب شیرودریچه از تخلیه دائم آب زیرزمینی جلوگیری کنند .

ماده ۱۱- در چاههای آرتزین و نیمه آرتزین دارندگان پروانه چاه مکلفند بوسیله پوشش جداری و یا بطرز مناسب دیگری بتشخیص وزارت نیرو از نفوذ آب مخزن تحت فشار در قشرهای دیگر جلوگیری کنند .

ماده ۱۲- هر چاه با استثناء چاههای مذکور در ماده ۱۵ این قانون به تشخیص وزارت نیرو باید مجهز بوسائلی اندازه گیری سطح آب و میزان آب استخراج شده طبق نظر وزارت نیرو باشد همچنین دارندگان پروانه مکلفند گزارش مقدار آب مصرف شده را طبق درخواست و دستورالعمل وزارت نیرو ارائه دهند .

تبصره - وزارت نیرو مجاز است در موارد لازم برای اندازه گیری آب قنات و سائلی اندازه گیری را به هزینه خود تعبیه نماید . حفظ و نگهداری وسائل مزبور و اندازه گیری بده آب قنات با دارمکنندگان قنات خواهد بود .

ماده ۱۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که حرفه آنها حفاری است و با وسائل موتوری اقدام به حفارچاه یا قنات میکنند باید پروانه صلاحیت حفاری از وزارت نیرو تحصیل کنند و بدون داشتن پروانه مذکور مجاز با اقدام حفاری با وسائل موتوری نخواهند بود .

اشخاص فوق الذکر موظفند کلیه شروط مندرج در پروانه صلاحیت حفاری را رعایت کنند و در صورت تخلف پروانه آنها لغو خواهد شد و اگر بدون پروانه اقدام به حفارچاه یا قنات کنند اشخاص حقیقی و در مورد اشخاص حقوقی مدیران عامل شرکتها و یا سازمانها و موسسات حفاری نیز به مجازات مقرر در ماده ۴۹ این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار وزارت نیرو میتواند دستگاه حفاری را توقیف و دادگاه تکلیف دستگاه حفاری را تعیین خواهد کرد .

ماده ۱۴- هرگاه در اثر حفر و بهره برداری از چاه یا قنات جدیدی آب منابع مجاور (چاه یا قنات یا چشمه) نقصان یا بدویا خشک شود در این صورت به تشخیص وزارت نیرو به یکی از طرق زیر عمل میشود .

الف - در صورتیکه کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با کف شکنی و یا حفر چاه دیگری جبران پذیر باشد صاحبان چاه جدید با ایده هزینه حفر چاه و یا کف شکنی را به صاحبان منابع مجاور پرداخت نمایند .

ب - در صورتیکه کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با حفر چاه و یا کف شکنی جبران پذیر نباشد در این صورت با توافق طرفین مقدار آب سابق صاحبان منابع مجاور در قبال شرکت در هزینه بهره برداری به تشخیص وزارت نیرو از چاه یا قنات جدید باید تامین شود . در صورت عدم توافق طرفین طبق بند ج این ماده عمل میشود .

ج - در صورتیکه با تقلیل میزان بهره برداری از چاه یا قنات جدید سه ساله تا تیر سو در منابع مجاور از بین برود در این صورت میزان بهره برداری چاه یا قنات جدید باید تا حد از بین رفتن اثر سو در منابع مجاور کاهش یابد .

تبصره ۱- ملاک تعیین میزان آب منابع مجاور معدل پنجسال اخیر مصرف معقول آب قنات یا چاه یا چشمه در دوران بهره برداری است و تعداد ساعات بهره برداری در سال بر حسب شرایط اقلیمی نقاط مختلف کشور و دوره کشت و آبیاری طبق نظر کارشناس وزارت نیرو تعیین میشود . در صورتیکه مدت بهره برداری کمتر از پنجسال باشد معدل سالهای بهره برداری ملاک خواهد بود .

تبصره ۲- هرگاه به تشخیص هیات سه نفری موضوع مواد ۲۰ و ۲۱ این قانون مسلم شود که خسارت موضوع این ماده ناشی از اشتباه کارشناسان وزارت نیرو بوده خسارت وارد طبق ماده ۴۷ این قانون جبران خواهد شد . در صورت اعتراض به نظر هیات سه نفری موضوع به دادگاههای دادگستری احواله میگردد .

ماده ۱۵- وزارت نیرو و موسسات و شرکت های تابع میتوانند آب دنگها و آسیابهای را که موجب نقصان آب و یا آخلال در امر تقسیم آب میشوند بترتیب مقرر در مواد ۴۶ و ۴۷ این قانون خریداری کنند .

ماده ۱۶- قنات یا چاهی که به نظر وزارت نیرو چهار سال متوالی بایر یا متروک و یا بعلت نقصان فاحش آب عملا مسلوب المنفعه تشخیص شود و مالک یا مالکین آن با اعلام کتبی وزارت

نیرو در مدت یکسال تجاوزه نکند نسبت به د اثر کردن و استفاده مجدد دقنات یا جاه اقدام نکنند
 به تشخیص وزارت نیرو اعراض تلقی و بلاعوضی در اختیار دولت قرار میگیرد .
 وزارت نیرو میتواند جاه باقنات مربوطه را را سا مورد استفاده قرار دهد و یا اجسازه
 بهره برداری آنرا بدیگری واگذار نماید و عندالاقضاء اجازه حفر جاه باقنات در حریم جاه یا
 قنات فوق الذکر صادر نماید .

ماده ۱۷- اگر کسی مالک جاه یا قنات یا مجرای آبی در ملک غیر باشد تصرف جاه یا قنات یا
 مجرا فقط از نظر مالکیت جاه یا قنات و مجرا و برای عملیات مربوط به قنات و جاه و مجرا خواهد بود
 و صاحب ملک میتواند در اطراف جاه و قنات و مجرا و یا اراضی بین دو جاه تا حریم جاه و مجرا تصرفی
 که بخواهد بکند مشروط بر اینکه تصرفات او موجب ضرر صاحب قنات و جاه و مجرا نشود .
 تبصره - تشخیص حریم جاه و قنات و مجرا در هر مورد با وزارت نیرو است .

فصل سوم - آبهای سطحی

حقابه و اجازه مصرف

ماده ۱۸- وزارت کشاورزی و عمران روستائی مکلف است طبق ماده ۲۰ این قانون بجای
 حقابه های موجود پروانه مصرف معقول صادر نماید و پس از صدور پروانه های مزبور حقابه های قبلی
 منتهی است .

تبصره ۱- حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع یا اسناد مالکیت یا
 حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالکان تعیین شده باشد .
 تبصره ۲- اجازه مصرف حقی است که بمنظور استفاده معقول از آب به اشخاص حقیقی یا
 حقوقی واگذار میشود .

تبصره ۳- مصرف معقول مصرفی است که تحت شرایط زمان و مکان و با توجه به احتیاجات
 مصرف کنند و احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد .

تبصره ۴- وزارت کشاورزی و عمران روستائی در اجرای قوانین و مقررات مربوطه نسبت به
 تنظیم اسناد مربوط اقدام ولی در هر سند شرط زیر ا قید خواهد کرد .

"حقابه مندرج در این سند طبق مفاد مقررات قانون آب در موقع خود به پروانه مصرف
 معقول تبدیل میشود بدون اینکه از این بابت عنوان ادعائی قابل قبول باشد ."

ماده ۱۹- در مرحله‌ائی که بجای حقا به پروانه مصرف ما در نشده باشد و مجموع حقا به مصرف کنندگان نیز بیش از میزان آب واقعی و عادی منابع آب باشد و حقا به‌های موجود هم معقول نباشد وزارت کشاورزی و عمران روستائی میتواند طبق مواد ۲۰ و ۲۱ این قانون با توجه به مدارک موجود و میزان آب آن منابع و کیفیت تقسیم و مصرف و معمول محل در تعیین میزان حقا به مصرف کنندگان تجدید نظر کند و نظریه هیاتهای مزبور پس از قطعیت بوسیله وزارت کشاورزی و عمران روستائی به مورد اجراء گذارده میشود.

تبصره - اجرای مواد ۱۸ و ۱۹ این قانون در مورد تبدیل حقا به پروانه مصرف معقول ایجاد حق برای تغییر مال الاجاره یا قیمت املاک نخواهد کرد.

ماده ۲۰- وزارت نیرو موظف است بمنظور تعیین میزان مصرف معقول آب برای امور کشاورزی یا صنعتی یا مصارف شهری از منابع آب کشور برای اشخاص حقیقی یا حقوقی که در گذشته حقا به داشته‌اند و تبدیل آن بها جازم مصرف معقول هیاتهای سه نفری در هر محل تعیین کند.

این هیاتها طبق آئین نامه ای که از طرف وزارت نیرو و وزارت کشاورزی و عمران روستائی تدوین میشود بر اساس اطلاعات لازم نسبت بمقدار آب موجود و میزان سطح و نوع کشت و محل مصرف و انشعاب و کیفیت مصرف آب و معمول و عرف محل و سایر عوامل رسیدگی خواهد کرد و پروانه مصرف معقول طبق نظراین هیات صادر خواهد شد و معترض به رای هیات سه نفری اعتراض خود را با سازمان صادرکننده پروانه تسلیم میکند و سازمان مذکور اعتراض را به هیات پنج نفری ارجاع مینماید رای هیات پنج نفری قطعی و لازم اجراء است.

ماده ۲۱- اعضاء هیاتهای سه نفری مرکب خواهند بود از دو نفر کارشناس به انتخاب وزارت نیرو و یک نفر کارشناس به انتخاب وزارت کشاورزی و عمران روستائی و اعضاء هیاتهای پنج نفری عبارتند از استاندار و دو استاندار استانی که منطقه آبریز در آن قرار گرفته و مدیر عامل سازمان آب منطقه ای و مدیرکل پارئیس کل کشاورزی و عمران روستائی استان و یک نفر کارشناس به انتخاب وزیر نیرو.

در صورتیکه منطقه آبریز شامل چند استان باشد انتخاب مقامات مذکور در این ماده با و زواری مربوط خواهد بود.

تبصره - مدت مأموریت و نحوه رسیدگی هیاتهای سه نفری و پنج نفری و نحوه اجرای تصمیمات هیاتهای مذکور و موارد و ضوابط ارجاع به تجدید نظر به هیات پنج

نفری ومدت اعتراض بتصمیم هیات های سه نفری طبق آئین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت نیرووزارت کشاورزی و عمران روستائی بتصویب هیات وزیران خواهد رسید .

فصل چهارم - وظائف و اختیارات

صدر پروانه مصرف معقول

ماده ۲۲- تخصیص واجازه بهره برداری از منابع آب برای مصارف شرب ، کشاورزی وصنعت وسایر موارد منحصرا بوزارت نیرو است .

تبصره تقسیم وتوزیع آب بخش کشاورزی ، وصول آب بهاء یا حق النظا را ه و رسیدگی به شکایات حقا به بران باوزارت کشاورزی وعمران روستائی است .

ماده ۲۳- وزارت نیرو با سازمانها وشرکتهای تابع پس از رسیدگی بدرخواست متقاضی پروانه مصرف آب با اخذ تمهید لازم از درخواست کننده، پروانه مصرف معقول آب را بصادر رعایت حق تقدم بر اساس آئین نامه ای که به پیشنهاد وزارت نیرووزارت کشاورزی وعمران روستائی تدوین وهیات وزیران تصویب مینمایند صادر میکند .

ماده ۲۴- آئین نامه مربوط بدرخواست مصرف آب و صدور پروانه استفاده از منابع آب مذکور در ماده یک این قانون باید حاوی کلیه مقررات وشروط وتمهیدات لازم باشد و ضمانت پروانه مصرف معقول آب تاریخ شروع واتمام تاسیسات آبیاری اختصاصی وتاریخ استفاده از آن باید قید گردد .

ماده ۲۵- وزارت نیرو در هر محل پس از رسیدگی های لازم برای آبهای مشروح در زیر نیز پروانه صادر میکند .

الف - آبهای ثی که بدون استفاده مانده باشد .

ب - آبهایی که بر اثر احداث تاسیسات آبیاری وسدسازی وزهکشی وغیره بدست

آمده ومیآید .

ج - آبهای زائد بر مصرف که بدریاچه ها و دریاها وانهار میریزند .

د - آبهای حاصل از فاضلابها .

ه - آبهای زائد از سهمیه شهری .

و - آببائیکه در مدت مندرج در پروانه بوسیله دارندة پروانه با جانشین اوبه تعهدات

لازم عمل نکرده و به مصرف نرسیده باشد .

ز - آببائاتی که پروانه استفاده از آن بعلل قانونی لغوشده باشد .

ح - آببائیکه بر اثر زلزله یا سایر عوامل طبیعی در منطقه ای ظاهر میشود .

ماده ۲۶ - دارندگان پروانه مصرف ملزم هستند که از اتلاف و مصرف غیر معقول آب اجتناب ورزیده و مجاری اختصاصی مورد استفاده خود را بنحوی که این منظور را تامین کند احداث و نگهداری کنند . اگر بهر علتی مسلم شود که نحوه مصرف معقول و اقتصادی نیست در این صورت وزارت نیرو مراتب را با ذکر علل و ارائه دستورهای فنی بمصرف کننده اعلام میدارد هرگاه در مدت تعیین شده در اخطار مزبور که بهر حال از یکسال تجاوز نخواهد کرد مصرف کننده بدستورهای وزارت نیرو عمل ننماید پروانه مصرف آب لغو خواهد شد .

تبصره - در صورت اعتراض به تصمیم وزارت نیرو ، مرجع رسیدگی هیات سه نفری مندرج در ماده ۲۵ این قانون است .

ماده ۲۷ - وزارت نیرو مکلف است با توجه به اطلاعاتیکه وزارت کشاورزی و عمران روستائی در مورد مصرف آب هریک از محصولات کشاورزی برای هر ناحیه در اختیار وزارت نیرو قرار میدهد میزان مصرف آب را با توجه بنوع محصول و میزان اراضی تعیین و بر اساس آن اقدام بصدور پروانه بهره برداری بنماید .

ماده ۲۸ - پروانه مصرف آب مختص به زمین و مواردی است که برای آن صادر شده است مگر آنکه تصمیم دیگری وسیله دولت در منطقه اتخاذ شود .

ماده ۲۹ - هیچکس حق ندارد آب بی را که اجازه مصرف آن را دارد به مصرفی به جز آنچه که در پروانه قید شده است برساند و همچنین حق انتقال پروانه صادره را به دیگری نخواهد داشت مگر با اجازه وزارت نیرو .

ماده ۳۰ - وزارت نیرو موظف است بمنظور تامین آب مورد نیاز کشاوران طرق زیر اقدام مقتضی بعمل آورد .

الف - مهار کردن سیلابها و ذخیره نمودن آب رودخانهها در مخازن سطحی یا زیرزمینی .
ب - تنظیم و انتقال آب با ایجاد تاسیسات آبی و کانالها و خطوط آبرسانی و شبکه آبیاری

- ج - بررسی و مطالعه کلیه منابع آبهای کشور .
- د - استخراج و استفاده از آبهای زیرزمینی و معدنی .
- ه - شیرین کردن آب شور در مناطق لازم .
- و - جلوگیری از شور شدن آبهای شیرین در مناطق لازم .
- ز - بارور کردن ابرها .
- ح - کنترل و نظارت بر چگونگی و میزان مصارف آب و در صورت لزوم جیره بندی آن .
- ط - تاسیس شرکتها و سازمانهای آب منطقه‌ای و موسسات و تشکیل هیاتها و کمیته‌های مورد نیاز .

ی - ؟ انجام سایر اموریکه موثر در تامین آب باشد .

ماده ۳۱ - گزارش کارکنان وزارت نیرو و موسسات تابع و کارکنان وزارت کشاورزی و عمران روستائی (بنا به معرفی وزیر کشاورزی و عمران روستائی) که بموجب ابلاغ مخصوص وزیر نیرو برای اجرای وظایف مندرج در این قانون انتخاب و به دادسراها معرفی میشوند ملاک تعقیب متخلفین است و در حکم گزارش خاطین دادگستری خواهد بود و تعقیب متخلفین طبق بند ب از ماده ۵۹ قانون آئین دادرسی کیفری بعمل خواهد آمد .

ماده ۳۲ - ماورین شهر بانی و ژاندارمری و سایر قوای انتظامی حسب مورد موظفند دستورات وزارت نیرو و سازمانهای آب منطقه‌ای را در اجرای این قانون به مورد اجرا گذارند .

ماده ۳۳ - وزارت نیرو میتواند سازمانها و شرکتها را بصورت شرکتها یا بازگانی را یا با مشارکت سازمانهای دیگر دولتی یا شرکتهائی که با سرمایه دولت تشکیل شده اند ایجاد کند . اساسنامه این شرکتها به پیشنهاد وزارت نیرو و بتصویب کمیسیونهای ذیربط مجلس شورای اسلامی خواهد رسید و شرکتها مذکور از پرداخت حق الثبت و تمیر و هزینه دادرسی معاف خواهند بود .

وزارت نیرو میتواند از این اختیارات برای تغییر وضع شرکتها و سازمانها و موسسات موجود خود استفاده کند .

تبصره - وزارت نیرو و حوزه عمل شرکتها و سازمانهای آب منطقه‌ای را تعیین مینماید .

وصول آب بهاء و دیون

ماده ۳۴ - دولت موظف است نرخ آب را برای مصارف شهری و کشاورزی و صنعتی و سایر مصارف با توجه به نحوه استحصال و مصرف برای هر یک از مصارف در تمام کشور بشروح زیر تعیین و وصول نماید ،

الف - در مواردیکه استحصال آب بوسیله دولت انجام پذیرد و تنظیم شده برای مصرف کنندگان تعیین گردد نرخ آب با در نظر گرفتن هزینه های جاری شامل مدیریت / نگهداری ، تعمیر / بهره برداری و هزینه استهلاک و با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه تعیین و از مصرف کننده وصول میشود ،

ب - در مواردیکه استحصال آب بوسیله دولت انجام نمی پذیرد دولت میتواند با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه نرخ را تعیین و از مصرف کننده وصول نماید ،

ماده ۳۵ - آب بران موظف به پرداخت بهای آب مصرفی بر اساس نرخ مذکور در ماده ۳۴ این قانون میباشد و الا آب مصرف کنندگان بیکه حاضر به پرداخت آب بهانگردد باست پس از مهلت معقولی که از طرف دولت به مصرف کننده داده خواهد شد قطع و چنانچه باز هم مصرف کنندگان از پرداخت آب بهاستکفاف نمایند دولت صورت بدهی مصرف کنندگان جهت صدور اجرائیه به اداره مثبت محل ارسال خواهد کرد و اداره مثبت مکلف است برطبق مقررات اجرای اسناد رسمی لازم الاجرا بصدور و اجرا اجرائیه وصول مطالبات از بدهکار کند ،

حفاظت و نگهداری تاسیسات مشترک

ماده ۳۶ - کلیه شرکا در حفاظت و نگهداری چاه قنات - نهر - جوی و استخر و هر منبع یا مجرای آب مشترکی به نسبت سهم مسولند ،

ماده ۳۷ - مصرف کنندگان آب از مجاری و سردهنده مشترک مسول نگهداری تاسیسات مشترک هستند و هیچکس بدون اجازه وزارت نیرو و حق احداث و تغییر مقطع و مجرای آب و انشعاب جدید

را ندارد و هر بالا دستی مسوول خساراتی است که از عمل غیر متعارف او به پائین دستی وارد می آید .
 ماده ۳۸- هیچ نیروی جوی و قنات و چاهی نباید در اماکن وجا ده عمومی و خصوصی و اماکن
 متبرکه و باستانی و حریم آنها به صورتی باشد که ایجاد خطر و مزاحمت برای ساکنین و عابرین و
 وسائط نقلیه و اماکن مذکور نماید . در غیر این صورت مالک یا مالکین موظفند طبق مشخصات فنی
 وزارتخانه های مربوطه اقدامات لازم برای رفع خطر و یا مزاحمت را بعمل آورند ، در صورتیکه
 مالک یا مالکین از اجرای اخطار کتبی وزارتخانه ذیربط و شهرداری (در شهرها) حداکثر بمدت
 یکماه طبق مشخصات مذکور ، در رفع خطر اقدام نکنند . دولت برای رفع خطر را اس اقدام و
 هزینه آنرا از مالک یا مالکین دریافت خواهد کرد و در صورتیکه خطر قابل رفع نباشد آنسرا
 مسدود مینماید .

تبصره - احداث نهریا جوی ولوله کشی نفت و گاز و نظایر آن در حریم تاسیسات آب و یا
 برق موکل به تحصیل اجازه از وزارت نیرو و در معا بر شهرها با جلب موافقت شهرداری و وزارت
 نیرو خواهد بود . مشخصات فنی مندرج در اجازة نامه لازم الاجرا است .

ماده ۳۹- هرگاه استفاده کنندگان مشترک نهریا جوی یا چاه های قنات و امثال آن حاضر به
 تامین هزینه آن نشوند هر یک از شرکا میتوانند به تصدیق وزارت نیرو (در خصوص لزوم تعمیر و
 میزان هزینه آن) نهریا جوی یا چاه قنات را شخصا تعمیر و سهم شریک یا شرکا مستنکف را به
 اضافه ۱۲٪ بعنوان حق الزحمه از آنها مطالبه کنند .

در موارد فوق میزان هزینه تعمیرات و انجام آن باید بگواهی وزارت نیرو برسد و سهم شریک
 یا شرکا مستنکف بر طبق مقررات مربوط به اجرای اسناد رسمی لازم الاجرا بوسیله اجرای ثبت
 بتقاضای ذینفع وصول خواهد شد .

تبصره - وظایف مربوط به اجرای این ماده در سطح روستاها با وزارت کشاورزی و
 عمران روستائی خواهد بود .

ماده ۴۰- برای کسانی که پروانه مصرف آب دارند استفاده از اراضی دیگران بمنظور
 نهر کشی و انتقال آب و نگهداری تاسیسات مربوط به آن مجاز است و مالک زمین محق به دریافت
 ارزش زمین و خسارات وارده طبق نرخ عادلّه و بر اساس لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و
 املاک برای اجرای برنامه های عمرانی یا عمومی و نظامی دولت مصوب ۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب
 جمهوری اسلامی ایران است که قبل از آغاز کار ترتیب پرداخت آن داده شود مشخصات فنی نهر

و تأسیسات باید با نظر وزارت نیرو تعیین گردد .

ماده ۴۱- هرگاه آب بران نتوانند در مورد مسیر ویا طرز انشعاب آب از مجرای طبیعی یا کانال اصلی بایکدیگر توافق نمایند وزارت نیرو میتواند با توجه به اینکه بحق دیگری لطمه ای نرسد مسیر یا انشعاب را تعیین کند .

ماده ۴۲- در مورد بهره برداری از آبهای سطحی حل اختلاف حاصل در امر تقدم یا اولویت و نحوه میزان برداشت و تقسیم و مصرف آب و همچنین اختلافاتی که موجب تاخیر آبرسانی میشود ابتدا باید از طریق کد خدا منشی توسط سرو بیاران و میرآبان با همکاری شوراهای محلی فیصله پذیرد و در صورت ادامه اختلاف مدیر منطقه و یا رئیس ناحیه موظف به مداخله و رسیدگی و اظهار نظر است .

نظر رئیس ناحیه یا مدیر منطقه قطعی است و ماورین انظمامی موظف با اجرای آن هستند .

ماده ۴۳- هر نهری که در زمین دیگری جریان داشته در صورتیکه به تشخیص وزارت نیرو پنجسال خشکوبلاستفاده مانده باشد حق مجرا از بین خواهد رفت .

ماده ۴۴- در مواردی که نهار مورد استفاده مانع از عملیات عمرانی صاحب زمین گردد صاحب زمین میتواند بجای نهر مذکور مجرای دیگری از نهر با تصویب وزارت نیرو بصورتیکه سبب انلاف آب ویا موجب اشکال در امر آبیاری نگردد بهزینه خود احداث کند .

ماده ۴۵- وزارت نیرو مکلف است سهام اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر دولتی در شرکتهای آبیاری را که قسمتی از سهام آن متعلق به دولت است درازا برداخت مبلغ اسمی هر سهم خریداری نموده و این شرکتهارادر سازمان هایا شرکتهای آب منطقه ای دغام کند صاحبان اینگونه سهام موظف به فروش سهام خود به وزارت نیرو هستند .

فصل پنجم - جبران خسارات تخلفات و جرائم

و مقررات مختلفه

جبران خسارات

ماده ۴۶- اراضی واقع در خارج محدوده شهرها و مستحقات و اعیانی در آنها اگر باشد که

در مسیر شبکه آبیاری و خطوط آبرسانی قرار میگیرند با رعایت حریم مورد نیاز در اختیار دولت قرار میگیرند و قیمت عادلانه با مالکین شرعی پرداخت میشود .

۴۷۵- در صورتیکه در اثر اجرای طرحهای عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سد سازی و تاسیسات اصلی و فرعی مربوطه و استفاده از منابع آبهای سطحی و زیرزمینی در ناحیه یا منطوقهای آب قنوات و چاهها و یا هر نوع تاسیسات بهره برداری از منابع آب زیرزمینی متعلق به اشخاص تملک شود و یا در اثر اجرای طرحهای مذکور آب قنوات و چاهها ورودخانهها و چشمه‌های متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی و حقا به بران نقصان یافته و یا خشک شوند بترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد .

الف - در مواردیکه خسارت ناشی از نقصان آب باشد و جبران کسری آب امکان پذیر باشد بدون پرداخت خسارت تعهد تحویل کمبود آب به حد میزان معقول خواهد بود .

ب - در مواردیکه خسارت ناشی از نقصان آب باشد و جبران کسری آب امکان پذیر نباشد خسارت وارده در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق نظر کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستائی و به نحو مذکور در قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد .

ج - در مواردیکه خسارت ناشی از خشک شدن آب قنوات و چاهها و چشمه‌ها باشد و تاسیسات آب مالکین قنوات و چاهها و چشمه‌ها از طرق دیگر امکان پذیر باشد آب مالکین تاسیسات فوق الذکر به حد مصرف معقول تامین و خسارت ناشی از مسلوب المنفعه شدن قنوات و چاهها و چشمه‌ها در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق نظر کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستائی و به نحو مذکور در قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تقویم و از آب بهای مالک تاسیسات مذکور در ایام پس از مسلوب المنفعه شدن کسر خواهد شد .

د - در مواردیکه خسارت ناشی از تملک و یا خشک شدن آب قنوات و چاهها و چشمه‌ها باشد و تامین آب مالکین این تاسیسات از طریق دیگر امکان پذیر نباشد خسارت مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق نظر کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستائی و به نحو مذکور

در قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد.

هـ- نسبت به جاهها و قنوات و سایر تاسیسات بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی که طبق مقررات غیرمجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد.

و- در مورد اراضی که از منابع آب طرحهای ملی در داخل و خارج طرح آبپاری میشود و خسارت آنها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب مصرفی طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو و مانند سایر مصرف‌کنندگان آب از طرف مصرف‌کننده بپردازد پرداخت شود.

ز- در مورد اراضی و تاسیسات کشاورزی اشخاص و کشاورزان که از خارج طرح بداخل طرح خارج میشوند طبق ماده ۸ قانون راجع به املاک ۸ ماده بهائین نامعا ملاحظات ارضی مصوب ۱۳۴۶/۴/۲۲ عمل خواهد شد.

ج- در صورتیکه در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید با اشخاص وارد آید خسارات وارده بر اساس لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد.

ط- وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکتهای دولتی میتوانند از مقررات این ماده برای اجرای طرحهای خود استفاده نمایند.

تخلفات و جرائم

ماده ۴۸- اشخاص زیر به پرداخت جریمه از ده هزار تا پنجاه هزار ریال محکوم و در صورت تکرار تخلف پروانه بهره‌برداری اولغو خواهد شد و پس از لغو پروانه بهره‌برداری در صورتیکه بدون پروانه اقدام به بهره‌برداری از منابع آب نماید جاه، قنات، چشمه و یا بر مستعدانات استفاده از منابع آب با حضور نماینده دادستان بنفع دولت ضبط و تعیین نحوه استفاده از آنها با وزارت نیرو است.

الف- هر کس در بهره‌برداری از منابع آب بیش از حد مقرر در پروانه مصرف اقدام کند.

- ب - هرکس مقررات وزارت نیرو را در نحوه و میزان استفاده از منابع آب رعایت ننماید .
ج - هرکس بدون اجازه وزارت نیرو و یا نه مصرف آب خود را بدیگری واگذار کند .
ماده ۴۹ - اشخاص زیر علاوه بر اعدام و موقوفه سابق به پرداخت پنجاه هزار و یک تاسی هزار ریال یا از ۱ غرور تا ۶ ماه حبس جنحه‌ای یا بهر دو مجازات بر حسب مورد محکوم خواهند شد .
الف - هرکس عمداً و بدون اجازه در چشمه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیر مجاز در وسائل اندازه‌گیری آب کند یا بنحوی از انحاء امر بهره‌برداری از تاسیسات آبی را مختل سازد .
ب - هرکس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسوول به مجاری یا شبکه‌های بیاری متعلق به خود منتقل کند و یا به موجب گرد دکه آب حق دیگری بپا و نرسد .
ج - هرکس عمداً بنحوی از انحاء بضرر دیگری آبی را بهبود دهد .
د - هرکس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند .
ه - هرکس بدون رعایت مقررات این قانون به حفرت یا حیات و یا بهره‌برداری از منابع آب مبادرت کند .

تبصره - در مورد بند های ب و ج و د با گذشت شاکه خصوصی تعقیب موقوفه میشود .
ماده ۵۰ - هرکس عمداً بنحوی از انحاء سد و تاسیسات سد اعم از تاسیسات آبیاری و خطوط آبرسانی عمومی و تاسیسات مربوط به نیروی برق آبی و پستهای انتقال خط انتقال فشار قوی را تخریب یا منهدم نماید به حبس با اعمال شاقه از ۳ تا ۱۵ سال محکوم خواهد شد و اگر در نتیجه عملیات مزبور قتل واقع شود جزای مرتکب اعدام است .

مقررات مختلفه

ماده ۵۱ - آلوده ساختن آب ممنوع است ، مسوولیت پیشگیری و معافیت و جلوگیری از آلودگی منابع آب به عهده سازمان حفاظت محیط زیست محول میشود . این سازمان موظف است پس از کسب نظر سایر مقامات ذیربط کلیه تعاریف ، ضوابط ، مقررات و آئین نامه‌های مربوط به جلوگیری از آلودگی آب را تهیه و به تصویب هیات وزیران برساند و پس از تصویب در هیات وزیران لازم الاجرا خواهد بود .

ماده ۲۹- موسساتی که آب را به مصارف شهری یا صنعتی یا معدنی یا دامداری و نظائر آن می‌رسانند موظفند طرح تصفیه آب و دفع فاضلاب را با تصویب مقامات مسوول ذیربط تهیه و اجراء کنند .

ماده ۳۰- صدور اجازه بهره برداری یا واگذاری بهره برداری از شش و ماسه و خاک رس بستر و حريم رودخانهها ، انهار و مسيل ها و حريم قانونی سواحل درياها و درياچهها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرو است .

تبصره - وزارت نیرو در موقع موافقت با موضوع این ماده مشخصات فنی مورد نظر خود را جهت درج در پروانه بهره برداری به دستگاه صادرکننده پروانه اعلام خواهد کرد و حق نظارت بر رعایت این مشخصات را خواهد داشت .

ماده ۳۱- تشخیص صلاحیت علمی کارشناسان رشته های مختلف فنون مربوط به امور

آب و آبیاری در مورد اخذ پروانه کارشناس رسمی دادگستری با وزارت نیرو است .

ماده ۳۲- دولت برای اجرای مفاد این قانون و تشریح تعاریف و اصطلاحات و عناوین مذکور در این قانون آئین نامه های لازم را تهیه و پس از تصویب هیات وزیران بموقع اجراء میگذارد .

ماده ۳۳- کلیه قوانین و مقرراتی که مغایر با این قانون باشد از تاریخ تصویب این قانون در آن قسمت که مغایر است بلا اثر است .

تاریخ چاپ ۶۰/۲/۷